

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΠΡΙΟΛΑ

Από τα περίεργα εκείνα έργα που τόσο συχνά μας έρχονται απ' το Παρίσι συντροφωμένα με τη φήμη της μεγάλης φιλολογικής αξίας είναι και ο «Μαρκήσιος Πριολά». Έμεις όμως εδώ σχεδόν ποτέ δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε το ιδιότροπο αυτό πνεύμα των Γάλλων που τους οδηγεί στην τεχνική τους έχτιση. Καταντά έτσι να πιστεύει κανείς στους λένε πως ή επιτυχία ενός δραματικού έργου στη Γαλλία — κι' αυτού ακόμα του κάπως ξεχωριστού Lavedan — δεν είναι πάντα απόδειξη της αληθινής του αξίας. Είναι πια γνωστός ο Πριολά στην Αθήνα κι' απ' τη παράσταση του Λεμπάρζυ που τόσα πράγματα καταφέρει να κρύβη με την Τέχνη του, ώστε κάθε λόγος πλατύτερος εδώ για το έργο να περισσεύη. Παρατήρησες πάλι να κάνουμε άπάνω στο δράμα δεν αξίζει, αφού καθένας που το βλέπει μπορεί λαμπρά μοναχός του να καταλάβη πόσο μικρής αξίας είναι το έργο. Τουτό όμως πρέπει να σημειώσουμε ότι ο τοπικός του χρωματισμός το άδικει φοβερά όταν παίζεται σε ξένη σκηνή, και μάλιστα με τόση έλλειψη αξιόπρεπης παρουσίας. Ακόμα ότι ο κομψός κι' έξυπνος διάλογός του δύσκολα ξαναφέρεται σ' άλλη γλώσσα. Κ' ίσια ίσια νομίζω ότι ο μεταφραστής του κ. Τσοκόπουλος δεν είναι και τόσων επαίνων άξιος. (Βλέπε «Έστία» Δευτέρας). Μπορούσε πολύ καλύτερα να μεταφράση, αν προτιμούσε, άλλη γλώσσα, κι' άλλο στίλ, κι' έχι την αλύγιστη αυτή φρασεολογία που ούτε χάρη έχει ούτε τους χρωματισμούς του διαλόγου μας δίνει. Γι' αυτό ίσως κι' ο κ. Βονασέρας όταν στην πρώτη πράξη χειρονομώντας απάγγελνε το φιλιππικό του προς τις γυναίκες έμοιαζε περισσότερο ρήτορα άπάνω στο βήμα της Βουλής με λόγο γεμάτο ρητορικά σχήματα, παρά έναν κουρασμένο απ' τη ζωή άνθρωπο, ένα μπλαζέ που ζαπλωμένος σε κάνα σοφά μιλάει άφελέστατα για τον κόσμο, άνάμεσα σε δυο ρουφηζιές καπνού. Και βρήκα πολύ πιτυχημένη την ιδέα κάπιου θεατή που χαρακτήρισε το έργο κοινοβουλευτικό αφού βαρέθηκε πια ν' άκούη τη ρητορική φιλοσοφία του Πριολά που τη βοηθούσε τόσο πολύ ή όλη γο μακαρονική μετάφραση, κι' ή περιπατητική υπόκριση του κ. Βονασέρα. Κι' όμως ο κ. Βονασέρας εί-

βαίνει στού αίθερα τὰ πλάτια, έτσι τὸ κορμί του ἀνασηκώθηκε σύσσωμο τρέμοντα, καὶ κοιτάζει ὁ γέρο πρωτομάστορας, κοιτάζει, καὶ ἡ ὄψη του αὐθύνει καὶ οἱ τρίχες του φρίσσουν....

Τί νὰ εἶναι μέσ' ἀπὸ τὸ οὐρανὸ μέλο ἐκεῖνο ὁ καπνός, ὁ κατάμυρος καπνός;

*

Καὶ ἀνεβαίνει, ἔτσι ζετυλίγοντας τὸ καπνόκορμο εἶναι τοῦ ἀτέλειωτο: καὶ, λές, πὼς κάτι στὴ βαθυγάλανη σκίπη τοῦ οὐρανοῦ ἀνοίγει καὶ δέχεται τὸ ζετύλιγμά του καὶ πάλι καὶ πάλι ζετυλίγεται...

— «Α, εἶναι Τελώνιο... ἂν δὲν ἔπιασεν δλάκαρη φρεγάτα φωτιά... βέβαια φωτιά... Μὰ εἶναι τελώνιο· καπνός ὁ Δαίμονας· ἴσιος, ἴσιος καὶ μαυρόψηλος δὲ σκορπιέται· εἶναι δ...»

Καὶ ὁ καπνός τρέχει· φεύγει κατὰ τὸ γραῖγο· καὶ πάει, ὀλοένα τρέχει...

Καὶ ὁ ἀγέρας ἐνάντιος· καὶ προγαλός ὅσο δὲν παίρνει... Πὼς πάει;

Κα: τοῦρχεται τοῦ γέρο-Λινάρδου κατ: σὺν κρύος ἴδρωτας. Θέλει νὰ σταυροκοπηθεῖ. Δὲν μπορεῖ νὰ πάει μήτε ἀνάσα· δοκιμάζει νὰ σηκώσει τὸ πόδι του· νὰ κατεβάσει τὸ χέρι του· νὰ δέσει τὰ τρία του δάχτυλα· τίποτε· σὺν ἀπολιθωμένως· τρέμει· λίγο ἀκόμη· πέφτει χάρμου...

*

Τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα ὄλο: στὸ νησί κλαίγοντας τὸν πρωτομάστορα τοῦ ταρσανᾶ, ἐκείθεν, λές, τοῦ νησιοῦ τὴν Εὐτυχία, πού ὁ ἀτμός ἐπῆρε, τὴν ἰσαβάωσε στοῦ τσακισμένου τοῦ ἀρμένου τὸ ἐρημαγμένο τὸ παννί, καὶ τὴν ἔθαψε, τὴν ἔθαψε βαθειὰ στὸ λιμανάκι, τὸ πανέρημο πιά λιμανάκι τοῦ κακόμοιρου τοῦ νησιοῦ μας.

Ἔβγαλε τὸ πρῶτο Βαπτέρι.

Ἐπέστες. ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Ἐκεῖνος: «Τὸν μῆν' αὐτὸ εἶχε λάβει καλέσματα τὸ λιγώτερο σὲ τρεῖς γάμους».

Ἐκεῖνη: «Τί ὄραϊα! Μὰ δὲ σοῦ φαίνεται παράξενο νὰ λαβαίνης τόσο πολλὰ καὶ νὰ μὴ στέλνης κ' ἐσὺ κανένα»;

λαιμό της καὶ τὰ μάτια πού σφάζουν...» — «Τῆς ἔχω τάξει δυὸ στριφάδια κ' ἐνιά μονούχια κ' ἕνα σιούτο γίδι... Τὰ στεφάνια της νῆσαι στεριωμένα μόνο!... Ζύγιαζα στὸ μυαλό μου τὰ πράγματα πάκουγα καὶ παραξενέβουμαν πὼς γίνονταν τόσος λόγος γιὰ μένα πού λογάριζα νῆμαι ἕνα χορταράκι πιότερο μέσ' στὸν κάμπο μὲ τάρφινητα βοτάνια...».

«Ἐνας νῆς παραζάρας πού γύριζε τὰ μεσάνυχτα μὲ τὴν ψεροπούλα στὴ Σαλαμπριά ἀναστένανε τρανταχτὰ πού βόγγησαν οἱ παλιές κουφάλες ὀλόγυρα καὶ τέτια λόγια μούπε κάπια κονταβγή χυνοπωριάτικη. «—Εἶναι ρόδα προφαντὰ κ' εἶναι ρόδα ἄλικα πού πέρα στὸν ἀνήλιο τόπο τὰ φυλάει μιὰ Δρακόντισσα μὲ τὰ κρύφια μάγια της καὶ μὲ τὴν πάχνη τὰ ποτίζει... Γιὰ τὴν ἀγάπη σου, πουλί μου, θὰ πάω νᾶν τὰ κόψω καὶ νὰ τὰ μαδήσω, σὺν περνᾶς στὸ δρόμο...». Κ' ἐγὼ ξεκαρδίζουμαν στὰ γέλια κ' ἔτρεμα σὺν τὸ φυλλολέμονο...».

«Ἐνα χειμῶνα — δέκα καλοκαίρια τώρα γιόρτασεν ὁ κάμπος κάτου — ἤρθαν καὶ μὲ πῆραν σὺν καμιά καταφρονεμένη δούλα πάνου στάγριοβούνη γιὰ νὰ γένω μυλωνοῦ. Τὰ χωράφια εἴταν παχιασμένα κι ὁ-

λος ὁ κάμπος σκοτεινιασμένος. Οἱ κοπριές ἄχνιζαν μπροστὰ στὰ σπιτοκάλυβα κ' οἱ ἀγελάδες μαρκιούνταν καὶ μούγκριζαν παραπονεμένα σὺν ἀθρῶποι. Τὰ καρβάλια κοπαδιασμένα συνέφραζαν κανένα ὄχταρι καὶ τὰ σταχτερὰ οὐτίδια χτυπούσαν βαριά τὰ φτερά στὸν ἀέρα. Ἐδῆσα τὸ μαντήλι μδυ κόμπο κ' ἔριζα πέτρα ἀπὸ πίσω μου, μὰ ἡ καρδούλα μου τῶξερε πού στραγκούσε τὸ γαῖμα... — Τὸ καλοκαίρι κίνησαν οἱ θεριστάδες ἀπ' τὰ πατριδοχώρια καὶ μαβρολογοῦσαν σκορπισμένοι μέσ' στὸν κάμπο, μὰ τὴ χρυσομαλλοῦσα κοπέλλα πουθενὰ δὲν τὴν ἀγάντεψαν· τάχειλι τους δὲ γέλασε κι οὔτε τραγοῦδι ἔσκουζαν. Σὺν τέλειωσῃ ὁ θέρος, συμαζώχτηκαν καὶ πάνε βουβοὶ καὶ πικραμένοι· στὸ γυρισμό μονάχα διαλάλησαν πὼς ἔγινε ἄφαντη καὶ οἱ ἀσπροτσουλουφιασμένες γριές τῶφριαναν παραμῦθι γιὰ τὰ βυζαχταροῦδια...».

Τὰ σίδερα πέφτον πάνου στὴ μυλόπετρα καὶ ἡ δαμασμένη θυγατέρα τοῦ κάμπου ζυπνάει μὲ λαχτάρια ἀπὸ τὴν ὄνειροφαντασία της καὶ γιομίζει τὰμπάρι ξανὰ μὲ καινούργιο γένημα. Σὺν ἀδειάζει κατόπι τὸ κίτρινο ἀλῆβρι ἀπὸ τὰ ποθέματα, ἀλεθρώνεται σύγκορη μ' ἀφτὸ κι ἀκουμπάει ἔτσι ἀραδιασμένα τὰ τρύπια σακκιά στους τοίχους.

ταν μελετημένος ὅσο σπάνια ρωμὸς ἠθοποιός· εἶναι κ' εἶχε στιγμές, στὴν τρίτη μάλιστα πράξη, πού εἴταν τέλειος στὸ ρόλο του. Μὰ ἡ μανία του νὰ χειρονομή, νὰ κουνιέται πάντα ἀπάνω στὴ σκηνή, ν' ἀνεβοκατεβάζῃ τὴ φωνή του, εἶν' ἐλαττώματα σπουδαιότατα πού ὄχι μόνο τὸν ἀδικούνε μὰ τοῦ κρύβουν ἀκόμα καὶ τὰ τυχόν χαρίσματα του. Ἄν διορθώσῃ ὄλ' αὐτὰ, ἴσως γίνῃ πολὺ καλύτερος ἠθοποιός καὶ θὰ μπορέσῃ νὰ μᾶς ζωντανιάσῃ τὸ «Μαρκήσιο Πριολά», πού τώρα καθὼς προσπάθησε νὰ τὸ κάνῃ δὲν πιστεύω καὶ νὰ τὸ πολυκατάφερῃ.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΑΣΟΦΟΙ ΜΥΘΟΙ

Η ΚΑΒΟΥΡΟΜΑΝΝΑ ΚΙ' Ο ΓΙΟΣ ΤΗΣ

Τὸ γιό της ἐσυμβούλευε μιὰ γριά καβουρομάννα — Πήγαινε ἴσια, τοῦλεγε, κακόπλαστο παιδί. — Σαυτὰ τὰ χρόνια, ἀπάνησε ὁ γιός, καλή μου μάννα, Ὅσοι ἴσια περπατήσανε δὲν εἶδαν προκοπή.

ΤΟ ΒΟΥΒΑΛΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΥΝΟΥΠΙ

Ἐνα κουνούπι στοῦ βωδιοῦ τὸ κέρατο καθότανε καὶ σὺν καλοτραγοῦδῆσε νὰ φύγῃ ἐτοιμαζότανε. — Μὲ συμπᾶς σὲ κούρασα, τοῦ εἶπε, φεύγω τώρα· Κι εἰρωνικά τὰπήντησε τὸ βῶδι: Τόσην ὥρα ὄυτε σὺν ἤρθες σῆνωωσα, οὔτε πού φεύγεις, γιὰ σου! Μὰ τὸ κουνούπι ἐθύμωσε! Ἔτσι εἶσαι, τοῦπε, στάσου! Τὸ λόγο του δὲν τέλειωσε καὶ μὲς ταῦτί του ἐχάθηκε καὶ τότε τόνε ζούρλανε, πού ὁ βούβαλος τρελλάθηκε.

Ο ΤΖΙΤΖΙΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΥΡΜΗΚΙ

Τὴν ἀνοίξη καὶ τὸν καιρὸ πού ἡ φύση ὄλη ἀνοῦσε, Ἄξέγνιαστος ὁ Τζιτζίρας στὰ δέντρα τραγοῦδῶσε. Μὰ ὁ Μύρμηκας ὁ γνωστικός χωρὶς νὰ σταματήσῃ γιὰ τὸ χειμῶνα ἐδούλευε τὴν τρύπα νὰ γιομίσῃ. Τὸ καλοκαίρι πέρασε, ἔρθε χειμῶνας, κούσ, Τὸ χιόνι τοὺς ἐσκέπασε καὶ ὑσφῆσαν κ' οἱ δύο. Ἱεραίας, Μᾶης 1906 Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire
 Directeur: S. Pappas
 Bureaux 2 rue des Philhellènes

Ἄβρο θὰ ζημερώσει ὁ ἀγωγιάντης στὸ μύλο καὶ θὰ τὰ σαμαρώσει στὶς ἀργοκούνητες μούλες.

Συδαβλίζει τώρα τὰ κούτσουρα κι ἀνυχροβολάει τὴ στάχτη στὸν παραγκώνα πού στεγνώνουν τὰ νοτισμένα σακκιά κι ἀπὸ λίγο λίγο ζαστοχίεται πάλι, ἀπομένεκει τῆνακούκουρα κι ἀνοίγει τὰ πλάνα μάτια σὰ μπουρλίδια. Οἱ σκαντιλῆθρες πετοῦν καὶ σβύνουν ὀμπρός της καὶ τὰ χλωρὰ ξύλα βράζουν καὶ χύνουνε στὴν ἄκρη καστανωπὸ νερό. Ἡ φαντασία της ἀγρυπνάει ἀκόμα κοντὰ στὰ μαραμένα χρόνια τῆς νιότης κ' ἕνας μαγεμένος ἀντίλαλος σπρώχνει τὴ θύμησή της σὲ κχιπο παλιὸ καὶ λυπητερό τραγοῦδι· ὁ ἀχός του δέρνεται στους τοίχους πού ρέθουν κι ἀνατριχιάζει τὴ βουδαμάρα τᾶς νύχτας.

«Στὸν πλατὺ τὸν κάμπο πέρα πρωταρμέγον μιὰ γελᾶδα σὺν τὴν περιστέρη δλάσπρη καὶ μὲ κόκκινα μαστάρια· τρία σγουρομηλιγγάτα· μοσκαρούλια πᾶν ὀμπρός της κι ὄλο ἀγλείφουν τὸ λαιμό της· κάτου ἀπ' τὰργυρὸ κουδούνι... Στὸν ἠλιόφωτο τὸν κάμπο μαρκωλιώμου σὰ γελᾶδα,